

1971-01-01

พัฒนาการเมืองไทย

กมล สมวิเชียร

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

สมวิเชียร, กมล (1971) "พัฒนาการเมืองไทย," *Journal of Social Sciences*: Vol. 8: Iss. 1, Article 13.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol8/iss1/13>

This Book Review is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

Chulalongkorn Journal Online

Office of Academic Resources

Chulalongkorn University

Article Information:

To cite this document: กมล สมิวีเชียร. (1971). พัฒนาการเมืองไทย.
Faculty of Political Science (JSS), 8(1), 188-191.

Date received:

Date revised:

Date accepted:

License and Terms:

This is an Open Access article under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Please note that the reuse, redistribution and reproduction in particular requires that the authors and source are credited.

กมล สมวิเชียร พัฒนาการเมืองไทย (กรุงเทพ สมาคมสังคมศาสตร์, 2513) 85 หน้า

หนังสือเล่มนี้เป็นอีกเล่มหนึ่ง ในชุดวิชาการรัฐศาสตร์ซึ่งจัดพิมพ์โดยแผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหนังสือที่วิเคราะห์และวิจารณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองของไทย โดยผู้เขียนได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองว่า เป็นการหาทางให้ระบบการเมืองของประเทศมีลักษณะทันสมัย มีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมระดมสรรพกำลังทั้งหลายในชาติให้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้ประเทศได้เจริญรุดหน้าไปภายใต้การครองของการเปลี่ยนแปลงโดยสันติ และภายใต้วงกรอบของประชาธิปไตย

เพื่อที่จะวิเคราะห์และวิจารณ์การพัฒนาทางการเมืองของไทยตามแนวทางข้างต้นนี้ ผู้เขียนได้เริ่มต้นด้วยการกล่าวซ้ำว่า ประเทศไทยยังมีลักษณะที่ยังค้ำถ่อมพัฒนาหรือล้าหลังอยู่มาก และมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลายประการที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง ในปี 2475 นั้น หากได้เป็นการปฏิวัติที่แท้จริงไม่ เพราะค่านิยมต่างๆ ไม่ได้ถูกยกเลิกไปด้วย อันเป็นผลให้

ระบบการปกครองที่คณะราษฎรนำมาใช้ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิวัติในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต่างหาก ที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะคล้ายกับการปฏิวัติมากที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าว การที่เรานำรูปแบบการปกครองของประเทศตะวันตก โดยเฉพาะระบบแบบของอังกฤษ และฝรั่งเศสมาใช้จึงไม่ประสบผลสำเร็จ และประชาธิปไตยก็ไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างแท้จริง ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 แล้ว ประเทศกลับตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนกลุ่มเล็กๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหารและพลเรือน และการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็มักจะกระทำโดยการใช้อำลังมากกว่าที่จะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ในขณะที่เดียวกันประชาชนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญในการเปลี่ยนแปลง หรือกำหนดตัวผู้ปกครองประเทศ

ผู้เขียนมองเห็นว่า ระบบประชาธิปไตยจะสามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้ถ้าได้มีการแก้ไขรูปแบบของรัฐบาลเสียใหม่ โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์ระหว่างฝ่าย

บริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ และความสัมพันธ์
ระหว่างฝ่ายบริหารกับประชาชน

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
ในทัศนะของผู้เขียนนั้นมีหลักอยู่ 2 ประการ
คือ

1 ผู้ปกครองต้องได้รับความนิยมนอง
ผู้ถูกปกครอง และ

2 ผู้ถูกปกครอง ต้องสามารถเปลี่ยนผู้
ปกครองได้ตามวิถีทางแห่งกฎหมาย

เมื่อพิจารณาตามหลัก 2 ประการนี้แล้ว
จะเห็นได้ว่าการปกครองของไทยไม่เคยเป็น
ประชาธิปไตยเลย และการปกครองที่เป็น
ประชาธิปไตยก็ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบของ
อังกฤษ หรือของอเมริกาเท่านั้น

ผู้เขียนได้เสนอข้อคิดเห็นในการปรับ
ปรุงระบบการเมืองของประเทศ โดยเสนอ
ว่า ควรมีการปรับปรุงฝ่ายนิติบัญญัติ และ
ฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ฝ่ายบริหาร
เป็นอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติ และให้
ประชาชนเป็นผู้เลือกหัวหน้าฝ่ายบริหาร
หรือนายกรัฐมนตรีโดยตรง นอกจากนั้น ก็
ให้มีการปรับปรุงที่ปรึกษาของฝ่ายบริหาร
ให้เป็นที่ปรึกษาจริง ๆ มีมันสมองมีความ
คิดที่กว้างและไกล ในด้านฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้
เขียนเสนอให้มีระบบสองสภา โดยให้พระ
มหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งสมาชิกสภา

สูง ด้วยพระองค์เอง และให้ยกกระตักการ
ศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนให้สูงขึ้น

ผู้วิจารณ์ เห็นว่า หนังสือเล่มนี้เป็น
การวิเคราะห์ และให้ข้อเสนอแนะในการ
ปรับปรุงการปกครองของประเทศอย่างน่า
สนใจ ข้อคิดเห็นของผู้เขียนนี้เป็นข้อคิด
เห็นที่กระตุ้น ให้เกิดทั้งการโต้แย้งและสนับสนุน
การจะเขียนข้อคิดเห็นคัดค้านหรือ
สนับสนุนนั้นควรจะเป็นเรื่องของหนังสือ
อีกเล่มหนึ่งต่างหาก แต่ก็มีบางลักษณะที่จะ
กล่าวไว้ในที่นี้ คือ

ในด้านการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่าย
บริหาร กับฝ่ายนิติบัญญัตินั้น ผู้เขียนมิได้
บอกไว้อย่างชัดเจนว่าจะมีทางแก้ไขอย่างไร
เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติไม่ยินยอมตามฝ่ายบริหาร
หรือเมื่อมีการขัดแย้งกันขึ้น ปัญหาเช่นนี้
เกิดขึ้นอยู่เสมอๆ ในประเทศที่ปกครองใน
ระบบประธานาธิบดี ผู้เขียนเพียงแต่บอก
ว่า ถ้าให้คุณภาพของสมาชิกสภานิติบัญญัติ
ดีขึ้นก็จะมีผลดีชดเชยมากขึ้น ก็อาจจะ
ทำให้ข้อขัดแย้งลดน้อยลงไป แต่มาตรการ
เหล่านี้อาจจะไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นข้อแก้ไข
Montesquieu เจ้าของทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจ
(Separation of powers) ก็ยอมรับว่า ถ้า
มีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่กันอย่างเด็ดขาด
แล้ว ก็อาจจะทำให้แต่ละสถาบันไม่มีอำนาจ

เท่าเทียมกัน เช่น ตุลาการ อาจจะมีอำนาจน้อยที่สุด และฝ่ายนิติบัญญัติอาจจะมีอำนาจมากที่สุด อันจะทำให้การแบ่งแยกอำนาจหมดความหมายลงไป ดังนั้น ในสหรัฐแม้ว่าฝ่ายบริหารไม่ได้ขึ้นกับฝ่ายนิติบัญญัติ อย่างแบบของอังกฤษ แต่ก็ให้ทั้ง 2 สถาบันนี้มีหน้าที่ก้าวต่อกันบ้าง เพื่อจะได้มีการ check และ balance อันจะทำให้ไม่มีฝ่ายใดมีอำนาจมากเกินไป

ในด้านการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยทรงนั้น จะทำให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบแต่ผู้เดียวของฝ่ายบริหาร รัฐมนตรีอื่นๆ มีฐานะเป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถสูง มีฐานะเศรษฐกิจดี และจำเป็นต้องมีพรรคการเมืองที่เข้มแข็งจึงจะสามารถชนะการเลือกตั้งทั่วประเทศได้อันอาจทำให้การเมืองเป็นเรื่องของบุคคลชั้นสูงเท่านั้น จริงอยู่ที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรง อาจจะทำให้ฝ่ายบริหารไม่จำเป็นต้องขึ้นกับฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเต็มไปด้วยการแตกแยก และความอ่อนแอของพรรคการเมือง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพ แต่เมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่งแล้ว จะเห็นว่าในระบบที่ฝ่ายบริหารแยกออกจากฝ่ายนิติ

บัญญัตินี้ และให้มีการเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารโดยตรงนั้น จำต้องมีตัวเชื่อมระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งก็คงได้แก่พรรคการเมืองนั่นเอง จึงจะทำให้การปกครองประเทศเต็มไปด้วยความราบรื่น แต่ถ้าเราสามารถพัฒนาพรรคการเมืองได้แล้ว ก็อาจจะทำให้ความจำเป็นที่ต้องแยกฝ่ายบริหารออกมาจากฝ่ายนิติบัญญัติลดน้อยลง ทั้งนี้เราจะเห็นได้ว่า ที่ระบบการปกครองของอังกฤษดำเนินอยู่ได้ ก็เพราะมีระบบพรรคการเมืองที่เข้มแข็งนั่นเอง

อีกประการหนึ่ง ข้อเสนอที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งสมาชิกสภาสูงด้วยพระองค์เองนั้น ดูจะเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะจะทำให้พระองค์ทรงเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง อันเป็นสิ่งที่เราไม่นิยมกัน ในระบบการปกครองแบบพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

ในด้านขอบเขตของหนังสือนี้ อย่างที่ผู้เขียนเองก็ยอมรับ ผู้วิจารณ์รู้สึกเสียใจที่ผู้เขียนไม่ได้รวมเอาปัญหาเกี่ยวกับการเมืองกลุ่มอิทธิพล ทัศนคติ และค่านิยมของประชาชน ตลอดจนอิทธิพลทางสังคมบางประการเข้าไว้ด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอย่างมาก

ส่วนดีของหนังสือพิมพ์เล่มนี้นั้น มีอยู่มาก ที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ หนังสือเล่มนี้ แม้ว่า ผู้เขียนจะออกตัวว่า เป็นเพียงข้อคิดเห็น อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นหนังสือภาษาไทยเล่มหนึ่งในจำนวนไม่กี่เล่ม ที่เกี่ยวกับการเมืองของไทยที่ให้อรรถาธิบายที่มีรากฐานมาจากปรัชญาทางการเมืองและใช้หลักของวิชาการวิเคราะห์ ปัญหาของประเทศอย่างชาญฉลาด ซึ่งมีคนจำนวนน้อยได้กระทำเช่นนั้น หนังสือเล่มนี้เหมาะทั้งบุคคลธรรมดา นิสิตนักศึกษา นักวิชาการทางด้านการเมือง และนักการเมืองและผู้ปกครองประเทศ จะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีสายตาไกลขึ้น เข้าใจปัญหาทางการเมืองของประเทศได้ถ่องแท้มากขึ้น และช่วยกระตุ้นให้เขารู้จักทำอะไร

ที่เป็นสิ่งนำมาซึ่งประชาธิปไตยในเมืองไทยบ้าง

นอกจากนั้นแล้ว หนังสือเล่มนี้ ยังได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาทางการเมืองของประเทศ ซึ่งยังไม่มีมีการพิจารณา หรือวิเคราะห์กันอย่างลึกซึ้ง เช่นเรื่อง ผู้นำ พรรคการเมือง เป็นต้น หนังสือเล่มนี้คงจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาปัญหาเหล่านั้นกันอย่างจริงจังมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การพัฒนาทางการเมือง และการปกครอง และการเมืองของไทยต่อไปในอนาคต

สุจิต บุญบงการ